

ZAPADNI SVET
Budućnost bez čoveka

Sažetak: Ovaj rad će nastojati da kroz analizu televizijske serije Zapadni svet ukaže na neke probleme egzistencijalističke, bioetičke prirode koji se kriju ispod pokorice njenog spoljašnjeg, vidljivog, zvaničnog narativa. Fenomen Zapadni svet je interesantan jer u određenom smislu, suptilno pripoveda o svojoj čudovišnosti nesputane tehnologije koja preti da potpuno ovlada čovekom i da ga u budućnosti, usled njegove „prevaziđenosti“, i izmeni, “poboljša“ i u svojoj konačnosti potpuno zameni nekom savršenijom robotizovanom verzijom. Drugi aspekt serije paradigmatičan je zbog različitih tehnika višeslojne kontrole uma čije obrise je moguće prepoznati u mnogobrojnim detaljima vezanim za centralne likove Zapadnog sveta. Kada se sve ovo pomenuto uzme u obzir, ne možemo a da se ne zapitamo da li televizijska ostvarenja ovog tipa zapravo služe kao kanal putem koga se čovečanstvu predskazuje tehno – totalitarna budućnost u kojoj, prema svemu sudeći, nema mesta prevelikom optimizmu. Kao ni mesta za čoveka kakvog danas poznajemo.

Ključne reči: Zapadni svet, robot, kiborg, Bog, dehumanizacija, transhumanizam, kontrola uma

Krajem prethodne 2016. godine na naše televizijske prijemnike pristigla je još jedna u podugačkom hiperprodukcijom nizu visokobudžetnih serija. Reč je o istinskom tehnotronskom eksperimentu moćne televizijske mreže HBO i ekipe očito nestašno inspirisanih i zaigranih pisaca scenarija čiji sadržaj ni u čemu ne zaostaje za proračanskim vizijama čuvenog Oldosa Hakslija (*Aldous Leonard Huxley*) saopštenim u njegovom proročanskom Vrlom novom svetu.

Serija čiji će pojedini aspekti biti osvetljeni u nastavku teksta nosi simboličan naziv Zapadni svet (*Westworld*). Kada je trebalo da otpočne njeno emitovanje, ova serija je najavljivana kao nova Igra prestola, pre svega zbog složene i do perfekcionizma postavljene i izvedene priče koja oslikava glavni tok serije. Ipak, i pored toga što se odlikuje vrhunskim vizuelnim kvalitetom, ovo ambiciozno HBO ostvarenje nosi u sebi i jednu, na prvi pogled, teško vidljivu dimenziju i kriptosociološku pa i egzistencijalističku po(r)uku koja za divno čudo nije pobudila značajniju pažnju ili ozbiljniji analitički osvrt kritičke ili stručne javnosti.

Opis: *Televizijska serija Zapadni svet*

Koji su to važni detalji vezani za ovu nesvakidašnju tv seriju nezasluženo i „slučajno“ promakli pažnji mnogih i šta je ono što, iz nedovoljno jasnog povoda, nije nazvano pravim imenom a tiče se dublje poruke koju donosi ova serija? Možda je za velikoj većinu posve prihvatljivo i očekivano da se budućnost sveta projektuje i predskazuje, upravo po „matrici“ ovog mračnog i obeshrabrujućeg proročanstva jedne moćne i uticajne televizijske mreže.

A to je proročanstvo koje nas vodi opasnim stazama mračnih koridora ka posthumanističkom kraju istorije gde prestaje svaka potreba za čovekom, u obličju i sa svojstvima koje danas ima – kao najuzvišenije božansko biće. Dakle, čovek je prevaziđen, Bog je mrtav, poklonite se novom božanstvu – transhumanizmu – slavodobitno kliče serija Zapadni svet, cereći se u lice tehnologijom porobljenom, besvesnom čovečanstvu.

I to je, zapravo, suštinski aspekt Zapadnog sveta o kome će biti rečeno nešto više u redovima koji slede. Zato ćemo nastojati da stavimo akcenat na sve one fenomene unutar ove serije koji, po mom skromnom sudu, imaju potencijalno jedan dublji filozofsko – egzistencijalistički, bioetički, pa u određenim segmentima i zakulisni kontekst i pretekst. Dakle, na sve ono što bi moglo da natera čitaoca da razmišlja i van opšteprihvaćenog, formatiranog i u mnogim aspektima nametnutog načina razmišljanja i sagledavanja sveta koji nas okružuje.

Ali zato, krenimo ispočetka kako bi pravilno razumeli kakve nam sve bitne poruke, u stvari, odašilja Zapadni svet. Šta se krije ispod površinske pokorice zvaničnog narativa i o čemu nam to ova serija, zapravo, pripoveda?

Serija Zapadni svet predstavlja produkcijski unapređeni i „apdejtovani“ rimejk istoimenog kultnog naučno – fantastičnog filma Majkla Krajtona (*John Michael Crichton*) iz davne 1973. godine.

Pretežna radnja ove zanimljive serije smeštena je u nepreglednom i strogo kontrolisanom futurističkom tematskom parku zabave, negde na Divljem zapadu. Park je naseljen kiborзима (robotima) i njega ciljano posećuju obesni bogataši u potrazi za avanturom i ispunjenjem

najekstremnijih i najluđih fantazija, što im, inače, nije dostupno u realnom svetu. Beg u ovaj čudesni vesternski krajolik inspirisan je ponajviše njihovom očajničkom potrebom da po svaku cenu sakriju od sveta svoju palu i nastranu prirodu i na taj način izbegnu osudu društvene zajednice.

Misteriozna korporacija Delos (*Delos Destination*) upravlja gotovo svim procesima u ovom zabavnom parku, nudeći posetiocima različite uloge i scenarije u okviru kojih mogu da „se igraju“. Pritom se ne osvrćući na bilo kakve etičke barijere, dajući u potpunosti mašti na volju.

Ipak, ovde je najmanje tema moralna slika neiživljenih avanturista koju dolaze u park kako bi očajnički, bar na nekoliko dana, udahnuili život punim plućima. Glavna tema je nešto sasvim drugo, nešto mnogo dijaboličnije, na prvo gledanje teško vidljivo i prepoznatljivo.

Opis: Prizor kiborga u seriji

To su kiborzi sa savršenim ljudskim obličjem koje umešni inženjeri stvaraju uklapajući i kombinujući različite delove ljudskog tela sa naprednom kibernetikom. Kiborzi funkcionišu na platformi jedinstvenog softvera koji ostavlja mogućnost neograničene nadogradnje, omogućavajući tako dostizanje motoričke i kognitivne funkcionalnosti identične ljudskoj.

Zaista, to je savršena slika i prilika nauke i tehnologije čijim dostignućima se danas mnogi dive, a koja opet budi zebnju kod onih malobrojnih i svesnih, odlučnih da dekodiraju dublje poruke upakovane ispod pokorice ovakvih televizijskih ostvarenja.

Čovek je prevaziđen, potrošen i suvišan – otrežnjujuća je po(r)uka koja nam pristiže iz Zapadnog sveta. Vreme je da se čovek „unapredi“ i zameni savršnijim oblikom „života“ – tehnotronskim natčovekom ili čovekolikim kiborgom koji ništa ne oseća, koji se samo selektivno seća i koji je programiran da deluje po uputstvima nekog nekog kontrolora ili inženjera ljudskih duša.

Dakle, serija Zapadni svet skrovito ali suštinski propagira i legitimizuje transhumanizam – mračni projekat koji više nije samo, kako smo možda ranije naivno mislili, benigni plod čuvene Hakslijevske antiutopije.

Vreme je da se poruše sve etičke prepreke, govori nam Zapadni svet. Kiborgizacija i sveobuhvatna socijalna kontrola planete i čovečanstva, naredni je veliki ideal „harmoničnog“ sveta budućnosti kome se teži. Mogućnost biohemijske kontrole uma, popravka genetske strukture čoveka, „poboljšanje“ ljudske vrste jesu pitanja sa kojim će se suočavati svet budućnosti, proročki je najavio čuveni američki strateg Zbignjev Bžežinski još početkom 70 – ih godina prošlog veka (Brzezinski, 1970: 16).

Ako već znamo da je ovaj misteriozni ideolog dao nemerljiv doprinos projektovanju i izgradnji globalističkog sveta, te da je zvanična politika SAD oduvek bila na tragu onoga što je on zamislio, nije teško zaključiti da su njegove prognoze o novoj, kontrolisanoj čovekolikoj vrsti budućnosti nešto na šta se ozbiljno mora računati. A ni današnja, savremena medicina protiv tako nečega nema ama baš ništa protiv, bioetika zagonetno i neprijatno čuti, a o nekoj moralnoj i bogolikoj slici postojećeg sveta ne treba previše ni trošiti reči.

Seriya o kojoj je reč, mogla bi da posluži kao još jedan probni balon, kao uvertira koja treba da nam odzvanja u ušima i da nas pripremi za ono „neminovno“ što dolazi. Priča Zapadnog sveta je zapravo projektovana, sumorna budućnost zapadnog čoveka, i zato nije nimalo slučajno to što je simbolično izabran upravo ovaj naziv za seriju. Sunce oduvek zalazi na zapadu, i zato nije nimalo preterano ako pretpostavimo da će se čovek kakvog danas poznajemo možda baš tamo prvo i ugaziti. U saglasju sa filozofijom i krypto – agendom Zapadnog sveta.

Zapadni svet i bogovi kontrole uma

Zapadni svet je pored svega prethodno izrečenog – u specifičnom i prenesenom značenju – i parabolična priča o sofisticiranoj tehnologiji ljudskog programiranja i raznovrsnim metodama višeslojne kontrole uma.

Ova serija istovremeno predstavlja još jedan uspešno ekranizovani narativ o kontroverznom, mračnom i navodno ukinitom programu kontrole uma pod šifrovanim nazivom MK-ultra. Reč je o zloglasnom programu koji je čuvena CIA (*Central Intelligence Agency*) uspešno razvijala na bogatoj nacističkoj naučnoj zaostavštini i koristila negde od sredine 20. veka.

Nemali je broj ispovesti onih nesrećnika koji i dan – danas tvrde da su prošli kroz torturu ovog programa, te da isti nikada nije suštinski ukinut ili stavljen van snage kako je to zvanično

objavljivano. Zvanična informacija o gašenju programa bila je, čini se, ništa drugo do iznuđena izlazna strategija s ciljem umirivanja u to vreme poprilično uznemirene američke javnosti.

Ovaj zloglasni program je tako, po rečima mnogih „insajdera“ i direktnih učesnika u kreiranju i sprovođenju istog, i uprkos sveopštem zgražavanju i osudi javnosti nastavio da živi. Doduše, u kasnijoj fazi u donekle unapređenijoj, sofisticiranijoj i istovremeno nečovečnijoj i čudovišnijoj formi – pod šifrovanim imenom „Monarh“ („*Project Monarch*“). Monarh obično opisuju kao tehniku disocijacije posredstvom traume, zlostavljanja, upotrebe droga, elektrošokova i hipnoze što za svoj krajnji cilj ima defragmentaciju uma žrtve i stvaranje višestrukih ličnosti koje jedne iste osobe, kojima je moguće manipulirati zarad postizanja različitih ciljeva.

Zvanično, ni Monarh ne postoji, niti će ikada postojati naravno, međutim, vapaj žrtava koje su (zlo)upotrebljavane kao objekti monstruoznog programa postaje sve glasniji i jeziviji. Zvanično, ni žrtava nikada nije bilo. Globalni bogovi kontrole uma koriste sva raspoloživa sredstva kako bi prava istina o zloupotrebama programa ostala daleko skrivena od očiju javnosti. I to zauvek.

O ovim „ukinutim“ i „nepostojećim“ programima koji se koriste u svrhu stvaranja „savršenog mandžurijskog kandidata“ postoji obimna i kvalitetna literatura. Naravno da je prilikom istraživanja ovog fenomena dobrodošla određena doza trezvenosti i opreza, jer kvalitetnu građu poslovično uvek u stopu prati i ona „fejk“, koja je tu sa namerom da potencijalnog čitaoca odvede na stranputicu beskonačnog lutanja ili nepravilnog razumevanja ovog izuzetno opasnog fenomena.

Svima onima kojima ne manjka istraživačkog duha kao dobra preporuka nameću se dva kvalitetna filmska ostvarenja na ovu temu. Prvi je odlični film reditelja Džonatana Dema „Mandžurijski kandidat“ (*The Manchurian Candidate*, 2004). Drugi je psihotriler Džonatana Libesmana „Соба за убијање“ (*The Killing Room*, 2009). Za početak će i to biti sasvim dovoljno kako bi se probudilo neko dalje i dublje interesovanje za centralnu temu ovog teksta.

Vratimo se sada ponovo na Zapadni svet, kako bi za trenutak malo dublje sagledali jedan od eksplicitnijih detalja iz mora svih drugih detalja ove serije, a koji možda i najočitije ukazuje na činjenicu da su programi kontrole uma još uvek u širokoj primeni.

Taj centralni detalj je zenski kiborg pod imenom Dolores, i ona je, zapravo, najstariji, najdublje i najslojevitije programirani domaćin (alfa-kiborg) u „veselom“ zabavnom parku Zapadni svet. Dolores je i najdrastičniji primer sa kakvim se sve traumama, patnjama i „pucanjima programa“ suočavaju potencijalne žrtve kontrole uma. Reditelj Džonatan Nolan je posredstvom ljupke i lepuškaste Dolores, slučajno ili ciljano, prikazao svu složenost i čudovišnost (ljudskog) programiranja.

Opis: *Dolores*, glavna „junakinja“ serije i tragična žrtva kontrole uma

Njena ličnost je kao uostalom i kod svih pravih žrtava kontrole uma krajnje slojevita, haotična, rascepana i fragmentirana. Dolores poseduje nekoliko veštački umetnutih ličnosti koje njeni „hendleri“ (Bernard/Arnold, a pre svega enigmatični Ford) putem „okidača“ aktiviraju po potrebi, kako bi ostvarili neke svoje naizgled zakulisne zamisli i ciljeve vezane za park i razvoj događaja u istom.

Kao „okidači“ za aktivaciju široke lepeze različitih alter ličnosti kod nesrećne Dolores – od uzorne kćerke, preko seksualne robinje do beskrupuloznog ubice i egzekutora – koriste se uglavnom kriptovane reči ili stihovi kojima njeni hendleri uspešno manipulišu.

Zbog toga se ona neprestano, iznova i iznova budi iz sna, nikada do kraja probuđena i svesna sebe ili sopstvenih postupaka. Dolores je beznadežno zarobljena u nepreglednom, bezizlaznom lavirintu sopstvenog uma, tragično osuđena da samo „odigrava“ mračne uloge koje su joj namenili njeni gospodari. I ništa manje ili više od toga.

Očito je i to da joj program koji su joj „nakačili“ sve učestalije „puca“, a da ona intuitivno predoseća kako „sa ovim njenim svetom nešto nije u redu“ (rečenica koju često izgovara) i da postoji „neki lepši svet koji se nalazi izvan“ (njene glave). U retkim trenucima svesti, ona žudi za istinskim slobodom i raskidanjem okova programa u koji su je utamničili njeni gospodari. Ipak, jalovi su svi ti pokušaji, jer za nju ne postoji „izlaz“ iz Zapadnog sveta.

Tvorci serije su baš o svemu vodili računa, tako da nije nimalo slučajno što su svom omiljenom liku namenili baš ime Dolores. Ime Dolores potiče od latinske reči *dolor* koja označava bol, tugu i žalost. Kao takvo, ono najbolje opisuje njeno stanje i njenu potresnu sudbinu.

Istovremeno, njen život je „čudnovat“ zato što je ona otelotvorena Alisa iz zemlje čuda. I izgledom (boja kose i očiju, haljine) i „misijom“ koja joj je predodređena. Reditelj Džonatan Nolan je računao i na taj detalj, jasno stavljajući do znanja da „Alisa u zemlji čuda“ (Alice in Wonderland) Luisa Kerola nije nikakva bezazlena dečija fantastika ili bajka kako su nas učili,

već ozbiljno kriptovano štivo koje se koristi u svrhu dubokog programiranja ljudskog uma. Veoma je indikativna podudarnost, kada u jednoj od poslednjih epizoda, Dolores u društvu pomenutog Arnolda naglas recituje kriptičke delove ove knjige.

Opis: *Dolores kao Alisa*

„Uvod u programiranje je totalno fizičko iscrpljivanje organizma, uskraćivanje hrane, vode i sna koje traje danima, kako bi ego kao odbrambeni mehanizam popustio i program se lakše implementirao. Program se bazirao na likovima iz dečijih knjiga, kao što je „Čarobnjak iz Oza“ ili „Alisa u zemlji čuda“, zbog njihovog kriptičkog, dvosmislenog jezika i igri reči kojih je u engleskom jeziku mnogo, jer se reči različitog značenja izgovaraju istovetno, a samo pišu različito...“ (Vidojević, 2001: 26)

Ko razume, shvatiće, a ko još uvek nije pogledao seriju, trebalo bi to da uradi, kako zbog sebe, tako i zarad budućnosti čovečanstva u koju polaže velike nade. Tek tada će uvideti kako Zapadni svet ne pripoveda samo o tamo nekom udaljenom futurističkom, veštačkom zabavnom parku na Divljem zapadu u kome se bahati i dokoni bogataši ludo zabavljaju, oslobađajući i ispoljavajući svoju nakaradnu prirodu.

Zapadni svet je, iz perspektive ovog skromnog teksta, i priča o svima nama, ali i slika sveta i sistema u kome živimo. Posle svega viđenog i izrečenog, sa punim pravom i opravdanom zebnjom možemo da se pitamo, da li su programi kontrole uma i uistinu obustavljeni i ukinuti ili pak u ovim danima funkcionišu još sofisticiranije i efikasnije na različitim nivoima ljudske svesti. Zapadni svet nenametljivo, ali opet eksplicitno potvrđuje da su itekako prisutni. A i ubojitiji nego ikada pre.

Da li će Dolores pronaći „izlaz“, jeste pitanje koje bi svako od nas trebalo sebi da postavi. Jer i nama ljudima, izvesno je, predstoji dugotrajna i mukotrpa borba za osvajanje „izlaza“ u kakvu – takvu slobodnu budućnost.

Literatura:

1. Brzezinski Z. (1970) *Between Two Ages: America's role in the technetronic era*, Viking Press, New York.
2. Marks J. Lane A. (1979) *The search for the „manchurian candidate“: The CIA and mind control*, Times Books, New York.
3. Vidojević M. (2001) *Dosije Omega: Novi svetski poredak kao novi satanizam*, No limit books, Beograd.
4. Haksli O. (2014) *Vrli novi svet*, Plato, Beograd.

WESTWORLD

The future without a human

Summary: This paper will try to analyze the television series *Westworld* point to some problems of existential and bioethical nature that are hidden beneath the crust of its external, visible, official narrative. The phenomenon of the *Westworld* is interesting because in a certain sense, subtly tells the story of his monstrosity of unfettered technology that threatens to completely master the man and that in the future, due to its "obsolescence" – shift, "improve" and in its finality completely replace a perfect robotic version. Another aspect of the series is paradigmatic because of the different techniques of mind control whose outlines can be seen in the numerous details of the central figures of the *Westworld*. Taking the above - mentioned considerations into account, we can not help but wonder whether television project of this type actually foretells techno - totalitarian future of mankind, where, apparently, there is no room for optimism. As there is no place for a man we know today.

Key words: *Westworld*, android, cyborg, God, dehumanization, transhumanism, mind control